

Híradás a magyarországi iskolaalapítás millenniumi megünneplésének előkészületeiről

Ha vannak ünnepeink, amelynek előkészületeihez sohasem lehet eléggé idejekorán hozzáfogni, akkor a magyar iskola megszületésének ezredik évfordulója 1996-ban mindenképpen ezek közé az ünnepek közé tartozik majd. Az évforduló jelentőségéből kiindulva, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum mint felelős gazda és a millenniumi rendezvények bázisintézménye hozzá is látott időben a különböző feladatok megszervezéséhez. Ennek szellemében már 1988-ban létrehozott egy előkészítő bizottságot Benda Kálmán, Horváth Márton, Kelemen Elemér és Mészáros István részvételével. A bizottság javaslatait 1990-ben — Kardos József összefoglaló tanulmányával és Jáki Lászlónak a századforduló tanügyi kiállításait bemutató dolgozatával együtt — tanulmánykötetben is megjelentette (Millenniumi iskolatörténeti kiállítás. Tanulmányok. Bp. 1990., OPKM). Ugyancsak ebben az évben — a millenniumi rendezvények gazdasági háttérének megerősítése szándékával — az OPKM alapítványt hozott létre ötmillió forintos alaptőkével és tiszteletet parancsoló nemes célkitűzéssel: „Ezeréves a magyarországi iskola” címen. Az alapítványt kezelő kuratórium elnöke Kelemen Elemér, tagjai Glatz Ferenc, Horváth Tibor, Kardos József, Mészáros István és Villangó István. Maga az alapítvány egyébként határozatlan időre szóló és nyitott. Ahhoz bárki adományozóként, felajánlóként csatlakozhat. A támogató hozzájárulásokat — az alapítvány nevének feltüntetésével — a Kultúrbank RT *egyszámlájára* 219-98894 lehet befizetni.

Az alapítvány céljai között szerepel a pedagógiai múzeum fejlesztése, az állandó magyar iskolatörténeti kiállítás megszervezése, az évfordulóval kapcsolatos egyéb rendezvények (pl. iskolai és egyéb helyi gyűjtemények, kiállítások, hazai és nemzetközi konferenciák), kiadványok ösztönzése, támogatása, illetve az 1995-ig évente meghirdetett nyilvános pályázat is különböző témákban (neveléstörténeti források feltárása, kiadása, a magyar oktatásügy nemzetközi kapcsolatainak, hatásának feldolgozása, iskolatörténeti gyűjtemények, múzeumi bemutatóhelyek, kiállítások létesítése, bővítése, muzeális értékű tárgyak gyűjtése, konzerválása, restaurálása).

Tájékoztató jellegű rövid írásunkban hírt adhatunk már olvasóinknak az „Ezeréves a magyarországi iskola” alapítvány első kézzelfogható eredményeiről is. Így a „MILLENNIUMI TÁJÉKOZTATÓ”-ról (Bp. 1991., OPKM), amely már az alapítvány támogatásával látott napvilágot. Ebben a füzetecskében szerezhethetünk tudomást magáról az alapítványról, itt olvashatjuk Kelemen Elemérnek, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum igazgatójának felszólalását, amely „Az 1100. év és a világkiállítások” című tudományos ülésszakon hangzott el. Ez a felszólalás egyrészt tartalmazza az ezeréves magyar iskola vázlatos történetét s annak néhány elgondolkodtató tanulságát, másrészt pedig a magyar iskola millenniumával kapcsolatos elképzeléseket, terveket. Ezek közül — a teljesség igénye nélkül — néhányat még megemlítenénk leltárszerű felsorolásban:

- a még sajnálatosan hiányzó, valóságos országos pedagógiai múzeum megteremtése, egy állandó magyar iskolatörténeti kiállítás megrendezése központi, helyi, illetve regionális jelleggel,
- hazai és nemzetközi nevelés- és iskolatörténeti konferenciák szervezése,

- az egyes iskolák történetének forrásfeltárása és feldolgozása, az arra érdemes iskolatörténeti munkák megjelentetése,
- a magyar neveléstörténet forrásainak rendszeres közreadása, megvalósítva ezáltal a „Monumentae Paedagogica Hungariae” *Kiss Áron* által 120 éve felvetett, majd *Fináczy Ernő* és *Imre Sándor* által is dédelgetett, de mindmáig meg nem valósult tervét,
- a magyar neveléstudomány forrásainak és a magyar neveléstörténet bibliográfiájának a kiadása,
- a híres magyar iskolák, a jeles magyar pedagógusok, az egykori diákélet színes bemutatása hangban és képben, főképp a rádió és a televízió segítségével,
- a határainkon innen és a határainkon túl működő magyar iskolák, az egész magyar pedagógustársadalom és tanulóifjúság közreműködése, mégpedig az ünnepi megemlékezések főszereplőiként,
- a millenniumi rendezvények társadalmi jelentőségét hangsúlyozó hivatalos védnökség, emlékbizottság létrehozása. Elnöki tisztét *Kosáry Domokos*, az MTA elnöke vállalta; társelnökei a művelődési és oktatási miniszter, az első magyarországi iskolát megteremtő bencés rend pannonhalmi főapátja és Budapest főpolgármestere, tagjai pedig a magyar tudomány és művelődés, a gazdasági és a társadalmi élet illusztris képviselői lennének.

Ugyancsak ebben a kiadványban szembesülhetünk a már említett első pályázati felhívással, továbbá az OPKM-ben kapható kiadványok, illetve az intézet 1992. évi könyvkiadási tervének jegyzékével is.

Az útmutatón kívül még két kiadvány jelent meg az alapítvány gondozásában, mégpedig a „*Régi tankönyvek hasonmás kiadása*”-nak induló sorozataként. Az egyik **KOSÁRY DOMOKOS: MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE AZ ŐSKORTÓL A SZATMÁRI BÉKÉIG** című munkája, mely 1945-ben jelent meg tankönyvként a gimnáziumok VII., a líceumok és gazdasági iskolák III. osztálya számára. Bátran állíthatjuk, hogy e kitűnő tankönyv — terjedelmében, tartalmában és stílusában egyaránt — példaértékű modell lehet a tankönyvírás mai gyakorlata számára is, de alternatív tankönyvként is nyugodt lélekkel ajánlhatjuk. Ára: 160,— Ft.

A sorozat második köteteként került kiadásra a **BETŰVÁR — MESEVÁR** című színes ábécés olvasókönyv, pályanyertes mű, melyet a székesfevárosi elemi népiskolák részére adtak ki 1936-ban. A tankönyvet a Budapesti Tanítóegyesület megbízásából *Angyal János*, *Kun László* és *Ölveczký Pál* szerkesztette, az írástanítás módszerének szerzője *Luttor Ignác* volt, a képeket *Horváth Jenő* és *Petry Béla* rajzolta. A tankönyv vonzó, esztétikus kiállítása önmagában is élményt nyújt, szinte kedvet teremt az olvasás, írás örömteljes megtanulásához, nem is beszélve arról a tudatos módszertani építkezésről és eljárásról, amely az egész olvasókönyvön végighúzódik. Mindezek alapján munkaeszköz gyanánt ma is megállná a helyét tanítóink gyakorlatában, a kiselsősöknél pedig bizonyára egyik kedvenc olvasókönyvükké válna. A hasonmás kiadás ára: 240,— Ft.

Mindkét könyv a magyarországi iskolák millenniumára való felkészülés jegyében jelent meg 1991-ben, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum gondozásában. A könyveket megvásárolni, illetve megrendelni is itt lehet, a cím: *1055 Budapest, V., Horvád u. 19.*

Reméljük, hogy ismertetésünk nemcsak tájékoztatást jelentett, hanem egyúttal felhívást, mozgósítást is e nem mindennapos évforduló méltó megünneplésére, hogy „úgy mutathassuk be a magyar iskola évezredes történetét — *Kelemen Elemér* szavaival élve —, mint a múltból a jövőbe, a nagyvilágból a nagyvilágba vezető utat.” Ebben a közös erőfeszítésben mindenkinek — iskolának, tanárnak, diáknak egyaránt — megvan a maga feladata és kötelessége.

DOBCSÁNYI FERENC